

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЙЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Новітня історія країн Західної Європи
(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь	<u>бакалавр</u> <i>(назва освітнього ступеня)</i>
галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u> <i>(шифр і назва галузі знань)</i>
спеціальність	<u>032Історія та археологія</u> <i>(код і назва спеціальності)</i>
освітня програма	<u>Історія та археологія: історія. Європейські студії</u> <i>(код і назва спеціальності)</i>
тип дисципліни	<u>обов'язкова</u> <i>(обов'язкова / вибіркова / факультативна)</i>

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

Віктор Дроздов
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою української і всесвітньої
історії та культури

протокол № 1 від 30.08.2017 р.

Завідувач кафедри
Ірина В.Г. Церковна
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету
української філології та соціальних наук

І.Б. Чиганок
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми:

Церковна Віра Георгіївна, кандидат історичних
наук, доцент, завідувач кафедри української і
всесвітньої історії та культури.

Рецензент програми:

Дроздов Віктор Володимирович, кандидат
історичних наук, доцент кафедри української і
всесвітньої історії та культури.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
<i>Кількість кредитів: 8</i>	<i>Лекції:</i>	
	<i>48</i>	
<i>Модулів: 2</i>	<i>Практичні заняття:</i>	
<i>Загальна кількість годин: 240</i>		
<i>Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 3</i>	<i>Лабораторні заняття:</i>	
<i>Семестр: 6</i>	<i>Семінарські заняття:</i>	
	<i>46</i>	
<i>Тижневе навантаження (год.):</i>	<i>Консультації:</i>	
- аудиторне: 4	<i>2</i>	
- самостійна робота: 6	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
<i>Форма підсумкового контролю: екзамен</i>		
<i>Мова навчання: українська</i>	<i>Самостійна робота:</i>	
	<i>144</i>	

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Новітня історія країн Західної Європи» є комплексне студіювання особливостей історичного розвитку країн Західної Європи у ХХ – початку ХХІ ст., з'ясування змісту політичних, економічних, соціокультурних процесів, що відбувалися в модерну і постмодерну добу в державах Заходу.

Мета вивчення дисципліни полягає у комплексному вивченні найбільш значущих проблем розвитку провідних країн Західної Європи у ХХ – початку ХХІ ст., а також формуванні у студентів вміння їх самостійного аналізу на основі новітнього методологічного інструментарію історичної науки.

Передумови для вивчення дисципліни «Новітня історія країн Західної Європи»: «Історія західної цивілізації», «Історія країн Центрально-Східної Європи».

Міждисциплінарні зв’язки: з урахуванням знань дисципліни «Новітня історія країн Західної Європи» вивчаються курси «Історія країн Центрально-Східної Європи», «Історія європейської інтеграції».

3.ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Історія та археологія: історія. Європейські студії».

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.	ПРН 8.	Аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.
ЗК2.	Здатність робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хиби й		

	вразливі місця, суперечності та неповноту аргументації.		
ЗК3.	Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань та стратегій / способів мислення.	ПРН 2.	Запам'ятовувати та відтворювати найважливіші факти, події та процеси історичного минулого українського народу і людства загалом.
ЗК5.	Здатність бути критичним і самокритичним.	ПРН 4.	Критично осмислювати інформацію з різноманітних джерел (археологічні артефакти, архівні документи, усні свідчення, музейні експонати, періодика, наукові праці тощо).
ЗК6.	Здатність відрізняти суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних і аргументованих, вміти надавати перевагу останнім.	ПРН 9. ПРН 23.	З'ясовувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них. Демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі.
ЗК7.	Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості.	ПРН 23.	Демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі.
ЗК8.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації.	ПРН 23.	Демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі.
ЗК10.	Навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури. Дотримання стандартів академічного оформлення тексту.	ПРН 27.	Самостійно формулювати предмет, мету та завдання наукового дослідження, використовувати загальнонаукові та спеціальні методи історичного дослідження в науково-дослідній діяльності.
ЗК12.	Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст та структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати.	ПРН 23.	Встановлювати ефективну комунікацію з представниками різноманітних субкультур.
ЗК15.	Здатність розуміти світоглядні, правові, соціальні, економічні,	ПРН 20.	Пояснювати важливість демократичних цінностей, вироблених у процесі

	культурно-історичні, духовно-моральні питання, що виходять за межі фахової спеціалізації, завдяки чому відповідально й ефективно діяти в різних суспільних контекстах, сприяючи позитивному розв'язанню нагальних проблем.		історичного розвитку.
Фахові компетентності (ФК)			
ФК1.	Здатність володіти знаннями, орієнтуватися в методології вивчення світової та вітчизняної історії від давніх цивілізацій до сучасності.	ПРН 1. ПРН 2. ПРН 3.	Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, категоріальний апарат з історії та археології. Запам'ятовувати та відтворювати найважливіші факти, події та процеси історичного минулого українського народу і людства загалом. Знати та відтворювати наукову хронологію, періодизацію і характеристики основних етапів вітчизняної та всесвітньої історії.
ФК2.	Критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності.	ПРН 4. ПРН 8. ПРН 9.	Критично осмислювати інформацію з різноманітних джерел (археологічні артефакти, архівні документи, усні свідчення, музейні експонати, періодика, наукові праці тощо). Аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії. З'ясовувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них.
ФК3.	Критичне усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.	ПРН 7.	Розуміти відмінності в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.
ФК4.	Розуміння соціальних функцій історика, можливостей використання історії та зловживання історією.		
ФК5.	Здатність опрацювання наукових та інформаційних джерел й використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як: бібліографічні довідники, путівники до архівних	ПРН 10. ПРН 14. ПРН 15.	Знаходити необхідний фактичний матеріал для конкретного історичного дослідження. Досліджувати життя та діяльність конкретних людей у контексті їхньої історичної доби. Розглядати проблему

	фондів, архівні описи та посилання на електронні ресурси.		дослідження з використанням відповідних джерел і бібліографії, аналізуючи та надаючи критичну і розповідну форму отриманим знанням.
ФК6.	Здатність виявляти і опрацьовувати належним чином джерела інформації (бібліографії, документи, етнографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.) для реалізації науково-дослідних проектів.		
ФК7.	Здатність використовувати різноманітні методи виявлення та опрацювання історичних і археологічних джерел, зокрема, інструментарій спеціальних історичних дисциплін, новітні комп'ютерні технології для пошуку та обробки історичних або пов'язаних із ними даних.		
ФК10.	Здатність використовувати у фаховій діяльності знання з гуманітарних дисциплін, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.	ПРН 16.	Інтегрувати досягнення інших гуманітарних наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.
ФК15.	Здатність володіти знаннями з історії європейської інтеграції та Європейського Союзу як етапу сучасної європейської історії в порівняльній перспективі.	ПРН 6.	Демонструвати знання етапів та особливостей європейської інтеграції, її впливу на політичний та соціокультурний розвиток європейських країн, розуміти значення євроінтеграційних процесів для сучасного розвитку української держави та суспільства.
ФК16.	Здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між сучасною ситуацією в європейському співтоваристві та процесами минулого.	ПРН 13.	Визначати взаємозалежності глобалізаційних процесів і міжнаціональних та міжетнічних відносин.

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
ЗК1.		ПРН 8.		

3К2.		ПРН 8.		
3К3.	ПРН 2.			
3К5.	ПРН 4.			
3К6.		ПРН 9.	ПРН 23.	
3К7.		ПРН 9.	ПРН 23.	
3К8.			ПРН 23.	
3К10.				ПРН 27.
3К12.			ПРН 23.	
3К15.		ПРН 20.		
ФК1.	ПРН 1. ПРН 2. ПРН 3.			
ФК2.	ПРН 4.	ПРН 8. ПРН 9.		
ФК3.	ПРН 7.			
ФК4.	ПРН 7.			
ФК5.		ПРН 10. ПРН 14. ПРН 15.		
ФК6.		ПРН 10. ПРН 14. ПРН 15.		
ФК7.		ПРН 10. ПРН 14. ПРН 15.		
ФК10.		ПРН 16.		
ФК15.	ПРН 6.			
ФК16.		ПРН 13.		

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)					
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття
1.	Тема 1. Новітня історія та її головні закономірності.	4	2	2			8
2.	Тема 2. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин	4	2	2			10
3.	Тема 3. США у 1918 – 1939 рр.	8	4	4			8
4.	Тема 4. Канада 1918–1939 рр.	4	2	2			8
5.	Тема5. Великобританія у 1918 – 1939 рр.	4	2	2			8
6.	Тема 6. Франція у 1918 – 1939 рр.	8	4	4			8
7.	Тема 7. Італія 1918 – 1939 рр.	4	2	2			8
8.	Тема 8. Німеччина у 1918 – 1939 рр.	8	4	4			8
9.	Тема 9. Друга світова війна (1939–1945 рр.)	8	4	4			10
1.	Тема1.Основні тенденції розвитку індустріального	4	2	2	2		10

	та постіндустріального суспільства у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.						
2.	Тема 2. США у другій половині ХХ – початку ХХІ ст.	8	4	4			8
3.	Тема 3. Канада у другій половині ХХ – поч. ХХІ ст.	4	2	2			8
4.	Тема 4. Великобританія у другій половині ХХ – початку ХХІ ст.	4	2	2			8
5.	Тема 5. Франція у другій половині ХХ – поч. ХХІ ст.	6	4	2			8
6.	Тема 6. ФРН у другій половині ХХ – поч. ХХІ ст.	8	4	4			8
7.	Тема 7. Італія у другій половині ХХ – початку ХХІ ст.	4	2	2			8
8.	Тема 8. Міжнародні відносини на рубежі ХХ – ХХІ ст.	4	2	2			10
	Разом:	96	48	46		2	144

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Змістовий модуль I

Країни Західної Європи в міжвоєнний період. Друга світова війна

Тема 1. Новітня історія та її головні закономірності.

Періодизація всесвітньої історії в сучасній історичній наукі. Методологічні принципи визначення новітнього періоду розвитку людського суспільства. Зміст та завдання курсу. Вплив фактору завершення Першої світової війни 1914-1918 рр. та її підсумків на становище в країнах-переможницях та в переможених країнах. Міжнародно-політичні наслідки приходу до влади в Росії більшовиків і створення СРСР. Науково-технічний прогрес в розвинутих країнах світу, його вплив на соціально-економічний та політичний розвиток капіталістичних країн, зростання економічного добробуту населення.

Тема 2. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин

Брестський мир. «14 пунктів Вільсона». Поразка Німеччини та держав Четверного союзу. Вихід з війни Болгарії, Туреччини, Австро-Угорщини. Паризька мирна конференція 1919 р. Вироблення Версальського мирного договору 1919 р., його зміст. Укладення мирних договорів з іншими учасниками Четверного союзу – Австрією (Сен-Жерменський мирний договір), Болгарією (Нейський мирний договір), Угорщиною (Тріанонський мирний договір) та Туреччиною (Севрський, а потім Лозанський мирні договори). Характер версальської системи в Європі, її історичні наслідки. Вашингтонська конференція 1921 – 1922 рр. її наслідки. Характер Версальсько-Вашингтонської системи. Генуезька конференція, Рапалльський договір. Гаагська конференція. Лозанська конференція. План Даусса. Локарнська конференція. Пакт Бріана - Келлога. План Юнга.

Тема 3. США у 1918–1939 рр.

Наслідки першої світової війни для США – перетворення країни на найпотужнішу капіталістичну державу світу. Негритянський рух. Створення компартії США. Політика уряду В. Вільсона. «Трагедія Вільсона» – відмова конгресу ратифікувати Версальський мирний договір. Ізоляціоністський рух в США. Перша післявоєнна економічна криза 1920 - 1921 рр. Створення фермерсько-робітничої партії. Рух Р. Лафоллета. Стабілізація капіталізму в США («просперіті»). Політика урядів Гардінга та Куліджа. Економічна криза 1929 – 1933 рр. Президентські вибори 1932 р. та прихід до влади уряду Ф. Рузвелльта. «Новий курс» Зовнішня політика Рузвелльта. Перемога Рузвелльта на виборах 1936 р. Економічна криза 1937 – 1938 рр. Зовнішня політика США напередодні Другої світової війни. «Інтернаціоналісти» та «ізоляціоністи» в США та їх вплив на політику уряду.

Тема 4. Канада 1918–1939 рр.

Наслідки Першої світової війни для Канади. Канада під час стабілізації капіталізму.

Конституційна криза 1926 р. Вестмінстерський статут 1931 р. Канада під час світової економічної кризи 1929 – 1933 рр. Політика консервативного уряду Р. Беннета. Поразка консерваторів на виборах та прихід до влади уряду лібералів на чолі з Маккензі Кінгом. Загострення національного питання в країні. Режим Дюплесі у Квебеку. Соціальне законодавство. Проблема Народного фронту в Канаді. Зовнішня політика Канади напередодні Другої світової війни.

Тема 5. Великобританія у 1918–1939 рр.

Економічне і політичне становище Великобританії після Першої світової війни. Парламентські вибори 1918 р. Уряд Ллойд Джорджа і його політика. Економічна криза 1920–1921 рр. Британська колоніальна система після Першої світової війни. Великобританія і Версальсько-Вашингтонська система. Розрив консервативно-ліберальної коаліції, відставка уряду Ллойд Джорджа. Консервативний кабінет Бонар-Лоу, його внутрішня і зовнішня політика. Перший лейбористський уряд, його внутрішня і зовнішня політика. Прихід до влади консерваторів. Уряд Болдуїна. Вибори 1929 р. Другий лейбористський уряд. Внутрішня, зовнішня і колоніальна політика другого лейбористського уряду. Вестмінстерський статут. Урядова криза 1931 р. і криза лейбористської партії. «Національний уряд» і його політика. Становище Великобританії напередодні Другої світової війни. Вибори 1935 р. «Плебісциту миру» 1935 р. Консервативні уряди Болдуїна і Чемберлена. Імперська конференція 1937 р. Зовнішня політика Великобританії напередодні Другої світової війни. Англо-франко-радянські переговори 1939 р.

Тема 6. Франція у 1918 – 1939 рр.

Економічне та політичне становище Франції після Першої світової війни. Внутрішня та зовнішня політика уряду Ж. Клемансо. Англо-французькі суперечності після Першої світової війни. Окупація Рура. Соціально-політична стабілізація у Франції. Політика уряду «лівого» блоку. Падіння уряду «лівого» блоку та створення уряду «національного єдинання». Франція під час світової економічної кризи 20-х – початку 30-х рр. Відродження «лівого» блоку і його прихід до влади. Фашистський путч 1934 р. та його провал. Програма Народного фронту. Парламентські вибори 1936 р. та перемога Народного фронту. Діяльність Народного фронту. Початок у Франції нової економічної кризи. Мюнхенська політика правлячих кіл. Розкол Народного фронту. Франція напередодні Другої світової війни.

Тема 7. Італія 1918 – 1939 рр.

Наслідки Першої світової війни для Італії. Наступ реакції. Зародження фашистського руху. «Похід» фашистів в Рим і прихід до влади фашизму. Початковий період фашистського правління в Італії. Соціально-політична стабілізація в Італії. «Авентінський блок». Встановлення тоталітарної фашистської диктатури в Італії. Беніто Мусоліні. Латеранська угода. Агресивна середземноморська та балканська зовнішня політика фашистської Італії. Економічна криза 1929 – 1933 рр. в Італії. Політика «автаркії». Фашистська «корпоративна система». Агресія Італії проти Ефіопії. Інтервенція італійського фашизму проти республіканської Іспанії. Італія і мюнхенська змова. Захоплення Італією Албанії. Економічне та політичне становище Італії напередодні Другої світової війни.

Тема 8. Німеччина у 1918 – 1939 рр.

Листопадова революція в Німеччині (1918-1919 рр.). Веймарська республіка (1919 -1933 рр.). Прийняття Веймарської конституції, її зміст. Каппівський путч, його поразка. Рапалльський договір. Політична криза 1923 р. в країні. План Даусеа. Локкарно. Німеччина в роки світової економічної кризи 1929 – 1933 рр. Прихід фашистів до влади. Фашистська диктатура в Німеччині (1933 – 1939 рр.). Соціально-політична суть та соціальна база фашизму. Соціальна політика, фашизація та мілітаризація внутрішнього життя країни. Порушення Гітлером воєнних статей Версальського договору та Рейнського гарантійного пакту. Позиція західних держав, їх політика «умиротворення». Початок створення Німеччиною агресивного блоку. Захоплення Німеччиною Австрії. Зародження антифашистського руху Опору в Німеччині. Загострення суперечностей між Німеччиною та західними демократіями. Мюнхенська політика західних держав і використання її Гітлером. Його плани війни за світове панування, підготовка до їх реалізації після 1938 р.

Тема 9. Друга світова війна (1939 – 1945 рр.)

Передумови, причини, характер, періодизація Другої світової війни. Агресія Німеччини й СРСР проти Польщі. Оголошення війни Німеччині Англією й Францією. Дивна війна. Радянсько-фінська війна та її наслідки. Завоювання Німеччиною Голландії, Бельгії, Франції. Воєнні дії в Середземномор'ї та Східній Африці (вересень 1939 р. – червень 1941 р.). Битва за Англію. Початок битви за Атлантику. Анексія Радянським Союзом Литви, Латвії, Естонії, Бессарабії й Північної Буковини. Вторгнення Німеччини та союзників на Балкани, захоплення Криту. План «Барбаросса». Напад Німеччини на СРСР. Нацистський окупаційний режим в Європейських країнах і на окупованій території СРСР. Рух опору. Бойові дії на Східному фронті в 1943 р. Сталінградська і Курська битви, їх історичне значення. Завоювання союзними військами Сицилії, вторгнення в Південну Італію. Відкриття другого фронту. Наступ радянських та союзних військ у 1944–1945 рр. Берлінська операція. Капітуляція Німеччини. Прибуття Е. Роммеля до Африки, наступ німецько-італійських військ у 1941–1942 рр. Напад японських військ на Перл-Харбор та вступ США у війну. Бойові дії на Півночі Африки наприкінці 1942 р. – в першій половині 1943 р. Втрата державами «осі» Північної Африки. Бойові дії на Далекому Сході в 1943–1944 рр. та встановлення повного панування антигітлерівської коаліції над Тихим океаном. Воєнна кампанія 1945 р. на Тихому океані. Бомбардування Хіросіми та Нагасакі. Розгром Квантунської армії. Капітуляція Японії.

Змістовий модуль II

Країни Західної Європи у другій половині ХХ – початку ХХІ ст.

Тема 1. Основні тенденції розвитку індустриального та постіндустриального суспільства у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Суспільний розвиток у післявоєнний період. Характер і основний зміст сучасної епохи. Економічний розвиток двох систем. Роль і вплив НТР у повоєнному світі. Метаморфози сучасного капіталізму. Постіндустриальне суспільство. Партийно-політична система та її роль у сучасному суспільстві. Лівий рух та його трансформація. Глобальні проблеми сучасності. Міжнародний тероризм.

Тема 2. США у другій половині ХХ – початку ХХІ ст.

США у повоєнні роки. Політика демократичної та республіканської адміністрацій (1945 – 1960). Демократи при владі (1961 – 1968 рр.). США у 1969 – 1980 рр. «Ера республіканців» (1981 – 1993). Прихід до влади Демократичної партії. Адміністрація Б. Клінтона (1993 – 2000). Внутрішня і зовнішня політика республіканської адміністрації Дж. Буша-молодшого на початку ХХІ ст. Виборча кампанія 2008 р. і прихід до влади демократів.

Тема 3. Канада у другій половині ХХ – поч. ХХІ ст.

Підсумки Другої світової війни для Канади. Політичне життя і зовнішньополітичні орієнтири Канади в 50 – 60-х рр. Загострення франко-канадської національної проблеми в 60-х рр. Особливості економічного розвитку. Адміністрація Трюдо. Соціально-економічні заходи. Підходи до етнічних проблем. Конституційна реформа. Зовнішня політика урядів Трюдо. Парламентські вибори 1984 р. і прихід до влади консервативного уряду Малруні. Зовнішня політика Канади в другій половині 80-х – початку 90-х рр. Економічний розвиток і характер відносин з США. Франко-канадське питання і угода Міч-Лейк. Конституційна криза початку 90-х рр. Сучасне політичне життя і зовнішня політика Канади.

Тема 4. Великобританія у другій половині ХХ – початку ХХІ ст.

Внутрішня і зовнішня політика лейбористських урядів 1945 – 1951 рр. Правління консерваторів (1951 – 1964). Велика Британія в умовах економічної і політичної нестабільності (1964 – 1979). Економічна і соціальна політика неоконсервативних урядів. «Тетчеризм». Період правління нових лейбористів. Економічний розвиток Великобританії на сучасному етапі. Особливості внутрішньополітичного розвитку на сучасному етапі. Проблема Ольстеру. Пріоритети зовнішньополітичного курсу на сучасному етапі.

Тема 5. Франція у другій половині ХХ – поч. ХХІ ст.

Політичне і соціально-економічне становище Франції після Другої світової війни. Четверта республіка Конституція Четвертої республіки. Розпад французької колоніальної імперії. Падіння Четвертої республіки. П'ята республіка. Конституція П'ятої республіки. Зовнішня і

внутрішня політика де Голля. Референдум і парламентські вибори 1962 р. Криза П'ятої республіки і масові молодіжні виступи. Відставка де Голля. Прихід до влади Помпіду. Внутрішньополітичне життя і зовнішня політика Франції в 70 – 80-х рр. Президентські вибори 1981 і 1988 рр. Особливості політичних підходів Жискарад'Естена і Мітерана. Основні тенденції економічного розвитку Франції на сучасному етапі. Найважливіші події в політичному житті країни на сучасному етапі. Основні зовнішньополітичні пріоритети сучасної Франції.

Тема 6. ФРН у другій половині ХХ – поч. ХХІ ст.

Політичні, економічні і духовні наслідки краху гітлеризму для німецького народу. Рішення Берлінської / Потсдамської / конференції з німецького питання. Берлінська криза 1948 р. Утворення ФРН і НДР. Вступ ФРН в НАТО. Внутрішня політика уряду Аденауера. Вступ НДР до Організації Варшавського Договору. Берлінська криза 1961 р. Відставка Аденауера. Утворення «великої коаліції». Вибори в бундестаг 1969 р. і утворення «малої коаліції». Зовнішня і внутрішня політика ФРН. «Східна політика» уряду Брандта. Прихід до влади канцлера Шмідта. Парламентські вибори 1983 р. і прихід до влади правоцентристської коаліції канцлера Коля. Зовнішня політика і соціально-економічний розвиток ФРН у 80-х рр. Утворення об'єднаної Німеччини. Особливості економічного розвитку Німеччини на сучасному етапі. Особливості внутрішньополітичного та соціального розвитку Німеччини на початку ХХІ століття. Основні пріоритети та напрямки зовнішньої політики Німеччини на сучасному етапі.

Тема 7. Італія у другій половині ХХ – початку ХХІ ст.

Повоєнна відбудова Італії. Правоцентристські уряди Італії (1948 – 1963). Італійське «економічне диво» 1950–1960-х років. Радикалізація суспільно-політичного життя. Політика «національної солідарності» (1976 – 1979). Економічний розвиток та зміни в соціально-психологічному просторі Італії у 70 – 80-ті рр. ХХ ст. Неоконсервативний політичний курс уряду Б. Краксі (1983 – 1987 роки). Повернення до влади християнських демократів. Кабінет Андреотті. Основні тенденції економічного розвитку. Внутрішньополітичні і соціальні проблеми сучасної Італії. Міжнародні позиції Італії.

Тема 8. Міжнародні відносини на рубежі ХХ – ХХІ ст.

Міжнародні відносини після краху європейських тоталітарних режимів і розпаду СРСР. Посткомуністичний світ. Поглиблення Інтеграційних процесів у Європі та світі. Нова роль НАТО: надії і тривоги. Характерні видозміни у форматі міжнародних відносин після 11 вересня 2001 р. Прикметні риси розвитку міжнародних відносин на початку ХХІ ст. Міжнародний тероризм. Регіональні конфлікти 70–90-х років і спроби їх ліквідації. Міжнародні відносини у 90-х роках. Кінець біполярності світу й формування нової міжнародної ситуації. Зростання міжнародного впливу США як єдиної світової наддержави. Розвиток Європейського Союзу і НАТО. Маастріхтські угоди 1992 р. Перетворення Європейського співтовариства на економічний, валютно-фінансовий і військово-політичний союз. Розширення ЄС в 90-х роках. Нова роль країн Східної Європи. Вихід України на міжнародну арену. ООН в системі сучасних міжнародних відносин.

Міжнародні відносини на початку ХХІ ст.: загальні тенденції і регіональні особливості. Глобалізація як фактор світової політики. Інтеграційні процеси в сучасному світі. Проблема міжнародного тероризму. Регіональні конфлікти в системі сучасних міжнародних відносин. Основні фактори виникнення збройних конфліктів і війн у сучасному світі. ООН в умовах трансформації системи міжнародних відносин. Суперечності і перспективи розвитку міжнародних відносин на сучасному етапі. Головні виклики сучасності і проблема міжнародного тероризму. Підсумки та перспективи розвитку євроатлантичної цивілізації.

5.2. Тематика семінарських занять.

Змістовий модуль I

Країни Західної Європи в міжвоєнний період. Друга світова війна

Тема 1. Новітня історія та її головні закономірності.

Тема 2. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин

Тема 3. США у 1918 – 1939 рр.

Тема 4. Канада 1918–1939 рр.

Тема 5. Великобританія у 1918 – 1939 рр.

Тема 6. Франція у 1918 – 1939 рр.

Тема 7. Італія 1918 – 1939 рр.

Тема 8. Німеччина у 1918 – 1939 рр.

Тема 9. Друга світова війна (1939 – 1945 рр.).

Змістовий модуль II

Країни Західної Європи та Північної Америки у другій половині ХХ – початку ХХІ ст.

Тема 1. Основні тенденції розвитку індустриального та постіндустриального суспільства у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Тема 2. США у другій половині ХХ – початку ХХІ ст.

Тема 3. Канада у другій половині ХХ – поч. ХХІ ст.

Тема 4. Великобританія у другій половині ХХ – початку ХХІ ст.

Тема 5. Франція у другій половині ХХ – поч. ХХІ ст.

Тема 6. ФРН у другій половині ХХ – поч. ХХІ ст.

Тема 7. Італія у другій половині ХХ – початку ХХІ ст.

Тема 8. Міжнародні відносини на рубежі ХХ – ХХІ ст.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Підготовка до аудиторних занять та усіх видів контролю: - опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до семінарських занять; - підготовка до проміжного контролю.	20 34 10	Опорний конспект лекцій, конспект семінарських занять.
3.	Виконання індивідуальних завдань: - підготовка індивідуального науково-дослідного завдання; - написання есе / реферату; - підготовка політичного портрету діяча; - складання порівняльних таблиць; - підготовка до презентації результатів дослідження.	20 10 10 20 20	Індивідуальне науково-дослідне завдання. Есе/Реферат Політичний портрет діяча Порівняльні таблиці Презентація
	Разом	144	

Підготовка індивідуального науково-дослідного завдання

Написати та оформити згідно з вимогами до написання курсових робіт титульний аркуш, зміст, вступ, висновки та список літератури (мінімум 15 найменувань) до теми за вибором:

1. Версальський договір: міцний мир для Європи, єдино можливий компроміс чи міна уповільненої дії у міжнародних відносинах 20–30-х років?
2. Рапалльський договір між Німеччиною та Радянською Росією: наслідок створення Версальсько-Вашингтонської системи, єдино можливий вихід з економічної ізоляції чи сепаратна змова?
3. Чи були альтернативи розвитку міжнародних відносин в 30-ті роки?
4. В якій мірі радянсько-німецьке зближення було зумовлено близькістю їх зовнішньополітичних програм або ситуацією, що об'єктивно склалася?
5. Чи виконала Ліга Націй свою історичну місію? Які зміни в Статуті цієї організації могли б посилити її дієвість?

6. Через реформи до соціалістичної демократії і через соціалістичну революцію до «диктатури пролетаріату»: дві альтернативні стратегії в міжнародному соціалістичному русі. Чи був можливий компроміс?
7. Чим демократія Веймарської республіки відрізнялася від американської та британської демократій?
8. Фашизм: історична випадковість чи закономірність політичного розвитку Європи? Чи можна було запобігти фашизації країн Європи?
9. Соціально-психологічні основи фашизації європейського суспільства в умовах прискореної модернізації – «авторитарна особистість» та «людина маси».
10. Реформізм: вимушена поступка робітничому рухові чи свідома соціально-економічна стратегія західних демократій?
11. Політична ідеологія і зовнішня політика держав у першій половині ХХ ст.: чи існував взаємозв'язок?
12. Чому почалася Друга світова війна?
13. Чому Другий фронт у Західній Європі було відкрито лише влітку 1944 р.?
14. Чи можна вважати історію «дивної» (антигітлерівської) коаліції початковою сторінкою «холодної війни»?
15. Хто виграв Другу світову війну: СРСР, західні демократії, антигітлерівська коаліція чи все «прогресивне людство»?
16. «Холодна війна»: безглупдий витвір амбіційних політиків чи імператив історії?
17. Чи можна було уникнути розколу Німеччини?
18. «Розрядка міжнародної напруженості»: пошук компромісу чи «перепочинок» перед новою хвилею «холодної війни»?
19. Чим зумовлені інтеграційні тенденції в сучасному світі?
20. Чи можливе створення дієвого механізму розв'язання регіональних конфліктів?
21. Зовнішня політика сучасних США: боротьба за розширення меж демократії в світі чи використання неписаного «права найсильнішого»?
22. Чи здатна сучасна демократія ефективно вирішувати расово-етнічні та релігійні проблеми?
23. Що, на Вашу думку, спричинило небачену ескалацію насильства і терору в сучасному світі? Чи є ефективним «рецепт» розв'язання проблеми тероризму?
24. Чи є НТР безальтернативним шляхом людства до духовної і екологічної катастрофи?
25. Неокейсіанство і неоконсерватизм – дві альтернативні моделі ДМК другої половини ХХ ст. Яка економічна модель є оптимальною на початку ХХІ ст.?
26. Чому Велику Британію у 60–70-ті ХХ ст. роки називали «хворою людиною Європи»? Визначте причини цієї «хвороби» та запропонуйте «рецепти» її лікування.
27. Чи стала ООН дієвою альтернативою без силій Лізі Націй?
28. «Держава загального добробуту»: утопічна мрія кейнсіанців, міф «буржуазної пропаганди» чи реальність сучасного західного суспільства?

Орієнтовна тематика есе/реферату:

1. Рішення Паризької мирної конференції й етнополітична карта Центральної і Південно-Східної Європи після Першої світової війни.
2. Історична місія Ліги Націй: великі надії та реальні здобутки.
3. Трактати Вашингтонської конференції: доповнення чи ревізія Версалю?
4. Доктринальні установки соціал-реформізму, революційного центризму та більшовизму. Причини і наслідки розколу міжнародного робітничого руху.
5. Історична роль міжнародного соціалістичного руху між двома світовими війнами.
6. Фашизм: закономірний наслідок розвитку європейської цивілізації чи трагічне відхилення від магістрального шляху історії?
7. Ідейні витоки, ідеологічна доктрина і міфологія націонал-соціалізму.
8. Консолідація нацистського режиму. «Ліва течія» німецького фашизму – брати Штрассери. «Ніч довгих ножів».
9. Державно-правова структура Третього Рейху. Роль НСДАП, СС, Вермахту.

10. Націфікація духовного життя німецького суспільства. Церква і нацистський режим.
11. Націонал-соціалізм і сталінізм: порівняльний аналіз.
12. Формування антиліберальної коаліції держав під егідою Німеччини.
13. Сутність європейської системи колективної безпеки і причини невдачі спроб її створення в 30-ті роки ХХ ст.
14. Витоки та еволюція «політики умиротворення» агресора.
15. Пакт Молотова – Ріббентропа: оцінки сучасників та істориків.
16. «Рік кризи» (вересень 1938 – вересень 1939): чи існували альтернативи?
17. Німецько-польська війна і радянське втручання. «Четвертий поділ» Польщі.
18. «Дивна війна»: історіографічні версії щодо мотивів та наслідків.
19. Превентивна війна Гітлера: міфи і реалії.
20. Друга світова війна і політика: політичні цілі війни і характер воєнних дій.
21. «Новий порядок» в Європі. Голокост.
22. Між Москвою та Лондоном: політико-ідеологічні орієнтації європейського Руху Опору.
23. Рух Опору в країнах Західної, Північної, Центральної та Південно-Східної Європи: порівняльний аналіз.
24. Роль і місце руху «Вільна Франція» в європейському Русі Опору.
25. Проблема колабораціонізму періоду Другої світової війни в сучасній науковій думці.
26. Роль організацій Руху Опору у політичному житті повоєнної Європи.
27. Специфіка «дивної коаліції»: договірна основа, механізм прийняття політичних рішень, економічне співробітництво, військово-стратегічне партнерство.
28. Суб'єктивний чинник в історії антигітлерівської коаліції.
29. Проблема другого фронту у міжсоюзницьких відносинах.
30. «Відсоткова дипломатія»: боротьба основних учасників антигітлерівської коаліції за розподіл сфер впливу у повоєнному світі.
31. Проблеми та перспективи формування глобальної системи захисту миру та безпеки. Уроки створення ООН.
32. Формування контурів бінополярного світу і початок глобального блокового протистояння (1947 – перша половина 50-х рр.).
33. «Непевна розрядка»: досягнення і труднощі гельсінського процесу в 70-х роках ХХ ст.
34. Генезис західноєвропейської інтеграції. «План Плевена». «Метод Монне». Європейське об'єднання вугілля і сталі.
35. «Римська хартія» і формування системи Європейських співтовариств.
36. В. Хальштейн і Ш. де Голль – дві філософії європейської інтеграції.
37. Політичні та правові аспекти трансформації ЄС в Європейський Союз: від Штутгартської декларації до Маастріхтської угоди.
38. Євросоюз: федерація чи конфедерація?
39. Підсумки Другої світової війни для Німеччини: крах чи визволення?
40. ХДС і СДПН: два концептуальні підходи до державного будівництва в Західній Німеччині.
41. Демократизація і політична культура: особливості Західної Німеччини.
42. Об'єднання Німеччини: історичні передумови, політичні механізми, психологічні стереотипи.
43. Чи стануть німці єдиною нацією? (проблеми розвитку об'єднаної Німеччини).
44. Державна доктрина голлізму.
45. Голлізм і французька національна політична культура.
46. «Велич Франції»: зовнішньополітична концепція Ш. де Голя.
47. «Обличчям до майбутнього»: феномен сучасного британського лейборизму.
48. Ольстерська криза: витоки, причини ескалації, шляхи розв'язання.
49. Велика Британія та європейська інтеграція.
50. Британська Співдружність: неоколоніалізм чи взаємовигідне партнерство?

Підготовка політичного портрету діяча:

1. Психолого-політичні портрети В. Вільсона, Д. Ллойд Джорджа і Ж. Клемансо.

2. Психолого-політичні портрети Е. Бернштейна, К. Каутського, В. Леніна.
3. Психолого-політичні портрети Ф. Еберта, Г.Гаазе, Р.Люксембург.
- 4.Психолого-політичні портрети Й. Сталіна, Ф.-Д. Рузвельта, В. Черчилля.
5. Психолого-політичні портрети К. Аденауера, Л. Ерхарда, В. Брандта, Г. Коля.
6. Психолого-політичний портрет Шарля де Голля.
7. Психолого-політичні портрети В. Жіскар д'Естена, Ф.Міттерана, Ж. Ширака.
8. Психолого-політичні портрети К.Еттлі, М.Тетчер, Дж.Мейджора, А.Блера.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* екзамен.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді есе/реферату та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень знання найбільш значущих проблем розвитку провідних країн Західної Європи в ХХ – початку ХХІ ст., а також вміння їх самостійного аналізу на основі новітнього методологічного інструментарію історичної науки.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Охарактеризуйте рух за створення «Народного фронту», його політику та причини поразки.
2. Визначте основні напрямки політики консервативного кабінету М.Тетчер (1979-1990).

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-балльною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою	
	екзамен	зalік
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
51-69	задовільно	
1-50	незадовільно	не зараховано

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	40 балів (поточний контроль)	10 балів (проміжний контроль)	50 балів (підсумковий контроль)
Мінімальний пороговий рівень	20 балів (поточний контроль)	6 балів (проміжний контроль)	25 балів (підсумковий контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє

	навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Індивідуальне науково-дослідне завдання	5
Есе / реферат	5
Політичний портрет діяча	5
Порівняльна таблиця	5
Презентація	5

Оцінювання ІНДЗ здійснюється за такими критеріями: правильність складання та оформлення, наявність всіх компонентів у вступі, відповідність вимогам академічного письма. Оцінювання есе / реферату здійснюється за такими критеріями: глибоке знання обраної проблеми, збалансоване використання інформації, підпорядкованість її центральній ідеї (тезі), оригінальність думки та унікальність тексту, взаємопов'язаність, логічність, самостійність, аргументованість викладених думок і висновків. Критеріями оцінювання презентації є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумковий контроль здійснюється відповідно до Положення ІДГУ «Про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачі вищої освіти в умовах ЕКТС».

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор), веб-сервіс GoogleClassroom.

Набір мап:

1. Підсумки Першої світової війни;
2. Європа на початку ХХ ст.;
3. Світ напередодні Другої світової війни;
4. Територіальні зміни після Другої світової війни;
5. Територіальні зміни в Європі після закінчення «холодної війни»;
6. Світ на початку ХXI століття.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Газін В. П. Всесвітня історія ХХ ст.: Навч. посіб. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2004. – 156 с.
2. Гончар Б. М., Козицький М. Ю., Мордвінцев В. М., Слюсаренко А. Г. Всесвітня історія: Навч. посіб. – К.: Знання, 2002. – 565 с.
3. История новейшего времени стран Европы и Америки, 1918-1945 гг. [Текст]: [учебник для вузов по спец. «История»] / под ред. Е. Ф. Языкова; [Л. С. Белоусов, И. В. Григорьева, И. С. Кремер [и др.]. – М.: Высшая школа, 1989. – 462 с.
4. История новейшего времени стран Европы и Америки, 1945-2000 гг. [Текст]: учебник / под ред. Е. Ф. Языкова. – М. : Простор, 2003. – 480 с.
5. Історія сучасного світу: соціально-політична історія XV-початку ХХІ століття : навч. посіб. / за ред. Ю. А. Горбаня. – 4-те вид., переробл. і допов. – К. : Знання, 2012. – 438 с.
6. Коріненко, П. С. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945 рр.) [Текст] : навчальний посібник для студ. іст. спец. вищих навч. закл. / П. С. Коріненко. – 2-ге вид., випр. і доп. – Тернопіль : Астон, 2003. – 384 с.
7. Новітня історія країн Європи та Америки. 1945-2002 роки [Текст] : навч. посіб. для студ. іст. спец. вищих навч. закл. / В. П. Газін, С. А. Копилов ; ред. А. О. Копилов. – К. : Либідь, 2004. – 622 с.
8. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки. 1918-1945 pp. [Текст] : навч. посіб. для студ. іст. спец. ВНЗ / З. А. Баран [и др.] ; ред. М. Швагалюк ; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – Л. : Афіша, 2005. – 287 с.
9. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1918-1945 pp.) : посібник / З. А. Баран, Г. М. Кипаренко, С. П. Мовчан, М. М. Швагуляк. – Львів : Афіша, 2008. – 288 с.
10. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1945р. - початок ХХІ ст.) [Текст] : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. / З. А. Баран, Г. М. Кипаренко, А. М. Козицький [et al.] ; за ред. М. Швагуляка. – Львів : Тріада плюс ; К. : Алерта, 2011. – 356 с.
11. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1945 р. - початок ХХІ ст.) [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [Баран З. А. та ін.] ; за ред. Михайла Швагуляка ;

Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - 2-ге вид., перероб. і допов. – Львів : Тріада плюс, 2015. – 705 с.

12. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1918-1945 рр.) [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Віктор Павлюк. – Л. : Піраміда, 2010. – 281 с.

13. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2013) [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. П. Іваницька; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. – Київ : Слово, 2014. – 1052, [1] с.

14. Новейшая история стран Европы и Америки. XX век: 1945-2000: В 3 ч. /Под ред. А. М. Родригеса и М. В. Пономарева. – Ч. 2:1945-2000. – М.: ИМПЭ им. А. С. Грибоедова, 2001. – 330 с.

15. Орлова Т. В. Історія сучасного світу (XV-XXI століття) : навчальний посібник. – Київ : Вікар, 2008. – 552 с.

16. Орлова Т.В. Всесвітня історія. Історія цивілізацій: навчальний посібник / Т.В. Орлова. – К. : Знання, 2012. – 446 с.

17. Світ у другій половині ХХ - на початку ХХІ ст.: основні тенденції політичного та соціально-економічного розвитку [Текст] : навч. посіб. / Олександр Сич, Андрій Мінаєв ; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці : Наши книги, 2010. – 199 с.

10.2. Допоміжні джерела

1. Арзаканян М. Ц. Политическая история Франции XX века: Учеб. Пособие / М. Ц. Арзаканян. – М.: Высш. шк. – 157 с. 2003.

2. Арзаканян М. Ц., Ревякин А. В., Уваров П. Ю. История Франции. – М.: Дрофа, 2005. – 475 с.

3. Боев Ю., Боєва С. Економічна історія: Західна Європа, Японія, США [Текст] : навч. посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / Ю. О. Боев, С. Ю. Боєва. – К. : Вища школа, 2004. – 174 с.

4. Всемирная история новейшего времени: Справ. пособие. – Минск: Экоперспектива, 1998. – 205 с.

5. Вторая мировая война. Дискуссии. Основные тенденции. Результаты: Пер. с нем. / Под ред. В. Михалка. – М.: Весь мир, 1997. – 704 с.

6. Вторая мировая война в воспоминаниях У. Черчилля, Ш. де Голля, К. Хэлла, У. Леги, Д. Эйзенхауэра. – М.: Политиздат, 1990. – 560 с.

7. Гобсбаум Е. Вік екстремізму: Коротка історія ХХ віку, 1914-1991 / Е. Гобсбаум; пер. з англ.: О. Мокровольський. – Київ : Альтернативи, 2001. – 543 с.

8. Гудбі Джеймс. Стратегія стабільного міра. Навстречу Євроатлантическому сообщству безпасності. – М.: Междунар. отношения, 2003. – 207 с.

9. Довідник з політичної історії ХХ століття: Навч. посіб. – К: КНЕУ, 2003. – 332с.

10. Дюrozель Ж-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів: Пер. з фр. – К.: Основи, 1919. – 903 с.

11. Історія європейської ментальності [Текст] = Europaische Mentalitatsgeschichte / за ред. П.Дінцельбахера ; пер. з нім. В.Кам'янець. – Львів : Літопис, 2004. – 718 с.

12. Заболотный В. Новейшая история стран Европы и Северной Америки. Конец ХХ - начало ХХІ века [Текст] : учеб. пособие для студ. / В. М. Заболотный. – М. : АСТ : Астрель, 2004. – 496 с.

13. Кальвокоресси П. Мировая политика после 1945 года: В 2 кн. – М.: Междунар. отношения, 2000. – Кн. 1. – 590 с.; Кн. 2. – 462 с.

14. Мак-Ніл В. Піднесення Заходу. Історія людської спільноти / Вільям МакНіл ; пер. з англ. - 2-ге вид., випр. - К.: Ніка-Центр, 2011. - 960 с.

15. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): Підруч. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.

16. Міжнародні відносини та зовнішня політика: 1980-2000 роки: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Либідь, 2001. – 621 с.

17. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2007) [Текст] : навч. посібник для самост. роботи студента / Л. М. Мицик, Ю. В. Кузьменко. – К. : Академвидав, 2008. – 544 с.

18. Патрушев А.И. Германия в ХХ веке. Учебное пособие. – М.: Дрофа, 2004. – 432 с.

19. Пленков О.Ю. Третий Рейх. Нацистское государство. – СПб: Издательский дом «Нева», 2004. – 480 с.
20. Пономарев М. В. История стран Европы и Америки в новейшее время [Текст] : учебник / М. В. Пономарев. – М. : Проспект, 2008. – 408 с.
21. Постоловський Р. М. Світ на зламі епох: історія кінця XIX - середини ХХ ст.: Навч. посіб. для студ. вузів. – К., 2000. – 240 с.
22. Сич О. Сполучені Штати Америки в міжвоєнний період (1919 – 1939 рр.): Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2003. - 64 с.
23. Типпельскирх К. История Второй мировой войны. – СПб.: Полигон, 1994. – Т. 1: 1939-1943. – 298 с.; Т. 2: – 1943-1945. – 302 с.
24. Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу / Пер. з англ. М. Марченко. – К.: АДЦ «Анод»; К.І.С., 2001. – 136 с.
25. Тоталитаризм в Европе XX века [Текст] : из истории идеологий, движений, режимов и их преодоления / Я. С. Драбкин [и др.] ; РАН, Институт всеобщей истории. – М. : Памятники ист. мысли, 1996. – 540 с.
26. Якобсен Г. А. 1939-1945. Вторая мировая война: Хроника и документы: Пер. с нем. – М.: Мысль, 1995. – 558 с.

10.3. Інтернет-ресурси

1. www.historic.ru
2. www.world-history.ru
3. www.hrono.info
4. www.hist.msu.ru
5. www.xrestomatia.narod.ru
6. www.byzantion.ru
7. www.medieval-wars.com

Тематичні сторінки:

1. Європейська історія – <http://library.byu.edu/~rdh/> Європейський огляд – <http://www.europeonline.com/>
2. Історія зарубіжних держав – <http://www.hronos.km.ru> Канал історії – <http://www.historychannel.com>
3. Історія війн – <http://www.militaria.lib.ru> Світова політика – <http://www.globalpolicy.org/resource/> Проект
4. «Холодна війна» – <http://cwihp.si.edu> Проект «Холодна війна» – <http://www.cold-war.ru>
6. Ресурси з історії – <http://kuhttp.cc.ukans.edu/history/>
5. Мережа «Історія» – <http://www.thehistorynet.com>
6. США – ЄС – <http://www.usia.gov/topical/pol/atlcomm/>

Офіційні сторінки:

7. Франція – <http://www.sv.vtcom.fr/ftv/pres/ely/>

8. Німеччина – <http://www.government.de>

9. Італія – <http://www.italyemb.nw.dc.us/italy/>

Міжнародні організації:

10. СОТ – <http://www.wto.org>
11. Грінпіс – <http://www.greenpeace.org>
12. ЗЄС – <http://www.weu.int>
13. Європейський Союз – <http://europa.eu.int>
14. МБРР – <http://www.worldbank.org>
15. МВФ – <http://www.imf.org>
16. Міжнародна Амністія – <http://www.oneworld.org>
17. НАТО – <http://www.nato.int>
18. ООН – <http://www.un.org>
19. Мережа міжнародних організацій – <http://www.ned.org>